

Sygn. akt

III AUa 1277/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia **27 lutego 2014 r.**

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

	Przewodniczący:	SSA Barbara Gonera
	Sędziowie:	SSA Ewa Madera (spr.) SSA Roman Skrzypek
	Protokolant	st.sekr.sądowy Małgorzata Leniar

po rozpoznaniu w dniu **27 lutego 2014 r.**

na rozprawie

sprawy z wniosku **S. R.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w R.**

o emeryturę

na skutek apelacji wnioskodawcy

od wyroku **Sądu Okręgowego w Przemyślu**

z dnia **20 sierpnia 2013 r.** sygn. akt **III U 862/13**

oddala apelację

Sygn. akt III AUa 1277/13

UZASADNIENIE

Decyzją z 9 maja 2013 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R., w oparciu o przepisy ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, odmówił wnioskodawcy S. R. prawa do emerytury, wyjaśniając w uzasadnieniu, iż na 1 stycznia 1998 r. nie wykazał on dwudziestopięcioletniego okresu składkowego i nieskładkowego, a jedynie 21 lat i 5 dni, w tym staż w szczególnych warunkach w wymiarze 17 lat 8 m-cy i 22 dni.

Skarżąc powyższą decyzję odwołaniem wnioskodawca wniósł o skontrolowanie stanowiska pozwanego Zakładu.

W odpowiedzi organ rentowy domagał się oddalenia odwołania podtrzymując dotychczasową argumentację.

Pismem z 19 sierpnia 2013 r. pełnomocnik wnioskodawcy precyzując odwołanie wniósł o przyznanie S. R. prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach. Jednocześnie domagał się doliczenia do stażu pracy okresu od grudnia 1980 r. do grudnia 1998 r, w którym wnioskodawca prowadził gospodarstwo rolne. W uzasadnieniu naprowadził, że odwołujący, jako osoba prowadząca gospodarstwo rolne był płatnikiem składek na ubezpieczenie społeczne rolników, w związku z czym okres ten winien zostać uwzględniony do ogólnego stażu pracy.

Sąd Okręgowy Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Przemyślu wyrokiem z 20 sierpnia 2013 r. oddalił odwołanie wnioskodawcy.

Sąd Okręgowy ustalił, że S. R. (ur. (...)), począwszy od 14 lipca 1990 r. był uprawniony do renty inwalidzkiej. Aktualnie pobiera rentę z tytułu częściowej okresowej niezdolności do pracy. 25 marca 2013 r. wnioskodawca wystąpił o przyznanie prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach. W jego rozpoznaniu organ rentowy za wykazany uznał okres pracy w tak określonych warunkach wynoszący łącznie 17 lat 8 m-cy i 2 dni, oraz okres składkowy wynoszący 20 lat 5 m-cy i 25 dni, a także okres uzupełniający w wymiarze 6 m-cy i 10 dni. Sąd I instancji ustalił również, że odwołujący stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, pracował w gospodarstwie rolnym rodziców położonym w C. (obecnie M.) o powierzchni powyżej 4.12 ha. Podlegał ubezpieczeniu społecznemu rolników od 1 stycznia 1981r. do 31 grudnia 1988r. Prowadzi nadal wspólnie z żoną gospodarstwo rolne o powierzchni ponad 1 ha i jest płatnikiem podatku rolnego. W ustalonym stanie faktycznym Sąd przyjął, że skoro od 26 września 1978 r. do 13 lipca 1990 r. wnioskodawca pozostawał w zatrudnieniu, a od 14 lipca 1990 r. pobiera nieprzerwanie świadczenie rentowe, nie mógł w tym czasie podlegać ubezpieczeniu społecznemu rolników. Ubezpieczeniu temu nie podlegały bowiem osoby pozostające w zatrudnieniu (obecnie podlegające innemu ubezpieczeniu społecznemu), jak i osoby, które miały ustalone prawo do emerytury lub renty. Stąd też okres pracy wnioskodawcy w gospodarstwie rolnym w latach 1980 -1998, wobec zapisu art. 10 ust 1 pkt. 1 ustawy emerytalno - rentowej, nie może zostać uwzględniony przy ustalaniu jego prawa do emerytury. Tym samym S. R. nie spełnił przesłanek przyznania prawa do dochodzonej emerytury, wobec czego wniesione przez niego odwołanie zostało przez Sąd oddalone na podstawie art. 477¹⁴§ 1 kpc.

Skarżąc powyższy wyrok apelacją wnioskodawca reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika zarzucił naruszenie:

- art. 184 ust.1 w zw. z art. 32 ust. 1 i 2 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przez ich niewłaściwe zastosowanie i w konsekwencji oddalenie odwołania, na skutek błędnego przyjęcia, że nie legitymuje się on co najmniej dwudziestopięcioletnim okresem ubezpieczenia,

- naruszenie art. 10 ust. 1 pkt. 1 wyżej wymienionej ustawy w zw. z art. 3 ust. 2 pkt. 1 i 2 ustawy z 14 grudnia 1982 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników indywidualnych i członków ich rodzin i art. 16 ust.3 ustawy z 20 grudnia 1990r. o ubezpieczeniu społecznym rolników, przez niewłaściwe ich zastosowanie i błędną wykładnię polegającą na nieuzasadnionym uznaniu, że pobieranie zasiłku rentowego z tytułu częściowej okresowej niezdolności do pracy po 14 lipca 1990 r. uniemożliwia zaliczenie okresu pracy w gospodarstwie rolnym do ogólnego stażu pracy, jak również przez odmowę zaliczenia do ogólnego stażu ubezpieczeniowego okresów, w których ubezpieczony opłacał składki na ubezpieczenie społeczne rolników.

W uzasadnieniu apelujący naprowadził treść wyroku z 19 września 1986r., w którym Sąd Najwyższy stwierdził, iż użyte w art. 25 ust.3 ustawy z 14 grudnia 1982 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników indywidualnych i ich rodzin określenie „osoba uprawniona do emerytury lub renty inwalidzkiej, oznacza rolnika, który przekazał gospodarstwo rolne następcy lub Państwu i w wyniku tego miał ustalone prawo do emerytury lub renty inwalidzkiej. Wobec zaś

powyższego nie obejmuje ono rolnika, który miał ustalone prawo do okresowej renty inwalidzkiej, w związku z czym fakt pobierania takiej renty nie może sam przez się wykluczać z obowiązkowego ubezpieczenia społecznego, a tym samym pozbawiać możliwości uwzględnienia okresu pracy wykonywanej w gospodarstwie rolnym do ogólnego stażu pracy.

W konkluzji apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku przez przyznanie prawa do dochodzonej emerytury, ewentualnie jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Przemyślu. Wniósł również o zasądzenie kosztów postępowania za obie instancje według norm prawem przewidzianych.

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie ustalił i zważył co następuje :

Apelacja wnioskodawcy jest nieuzasadniona.

Przypomnieć należy, że stosownie do treści art. 184 w zw. z art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych prawo do wcześniejszej emerytury przysługuje ubezpieczonym mężczyznom, po osiągnięciu wieku metrykalnego wynoszącego 60 lat, po wykazaniu, do dnia wejścia w życie ustawy tj. do 1 stycznia 1999 roku, okresu składkowego wynoszącego co najmniej dwadzieścia pięć lat, w tym co najmniej piętnastoletniego okresu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze oraz pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego lub złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym za pośrednictwem ZUS na dochody budżetu państwa.

Niekwestionowanym w sprawie pozostawało, że S. R. posiada wymagany staż pracy w szczególnych warunkach, osiągnął wiek sześćdziesięciu lat życia oraz nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego. Spornym pozostawało natomiast, czy posiada on wymagany ustawą co najmniej dwudziestopięcioletni okres ubezpieczenia. Organ rentowy uznał, iż wnioskodawca legitymuje się ogólnym stażem wynoszącym jedynie 21 lat i 5 dni. Dowodząc spełnienia tej ostatniej przesłanki warunkującej przyznanie prawa do emerytury w obniżonym wieku z tytułu pracy w szczególnych warunkach wnioskodawca podniósł, iż uwzględniony przez pozwanego Zakład ogólny staż ubezpieczenia podlegać będzie uzupełnieniu w trybie art. 10 ust. 1 pkt 1 ustawy emerytalno - rentowej o okresy ubezpieczenia społecznego rolników, a to w jego przypadku o okres od grudnia 1980 r. do końca 1998 r. Rozstrzygnięcia zatem w sprawie wymagało, czy wskazany przez skarżącego okres podlegać będzie zaliczeniu do wykazanego już przez niego ogólnego stażu ubezpieczenia wynoszącego 21 lat i 5 dni.

Rozstrzygając w tym zakresie Sąd Okręgowy przyjął, iż dowodzony przez S. R. okres pracy w gospodarstwie rolnym nie podlega zaliczeniu w trybie art. 10 ust. 1 pkt. 1 ustawy emerytalno – rentowej do stażu ubezpieczeniowego, bowiem wnioskodawca w tym czasie, początkowo będąc pracownikiem zatrudnionym w Hucie (...) w J. (do 13 lipca 1990 r.), a później pobierając rentę, nie mógł podlegać ubezpieczeniu społecznemu rolników.

Nadmienić należy, że w apelacji wnioskodawca nie kwestionuje ustaleń Sądu Okręgowego w zakresie podlegania przez niego w okresie od grudnia 1980 r. do 13 lipca 1990 r. pracowniczemu ubezpieczeniu społecznemu z tytułu zatrudnienia w Hucie (...) w J.. Nie kwestionuje również, że po wskazanej dacie był on uprawniony do renty inwalidzkiej. Podważa jedynie ocenę prawną spornego okresu podnosząc, że fakt pobierania okresowej renty inwalidzkiej nie wyklucza z rolniczego ubezpieczenia społecznego, a tym samym nie pozbawia możliwości zaliczenia okresu pracy wykonywanej w gospodarstwie rolnym w poczet ogólnego stażu pracy.

Odnosząc się do zarzutu apelacji, w uzupełnieniu stanowiska Sądu I instancji, w pierwszej kolejności zauważyć przyjdzie, że w świetle obowiązującej od 1 stycznia 1991 r. ustawy z 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników, z mocy ustawy rolniczemu ubezpieczeniu społecznemu podlegają jedynie osoby wymienione w art. 7 i 16, a to przy zastrzeżeniu, że nie podlegają w tym czasie innemu ubezpieczeniu społecznemu lub nie mają ustalonego prawa do emerytury lub renty albo nie mają ustalonego prawa do świadczeń z ubezpieczeń społecznych. Nadmienić należy, że w art. 6 pkt. 10 c tej ustawy ustawodawca zdefiniował, że przez ustalone prawo do emerytury lub renty - rozumie się ustalone prawo do emerytury lub renty z ubezpieczenia albo ustalone prawo do emerytury lub renty na podstawie przepisów emerytalnych lub innych przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym, albo ustalone prawo do

emerytury pomostowej na podstawie przepisów o emeryturach pomostowych lub do nauczycielskich świadczeń kompensacyjnych na podstawie przepisów o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych, a także ustalone prawo do zasiłku przedemerytalnego lub świadczenia przedemerytalnego, przyznanego na podstawie przepisów o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, oraz świadczenia o charakterze rentowym z instytucji zagranicznej. Inaczej rzecz ujmując, osoba, która ma, między innymi ustalone prawo do renty, nie podlega ubezpieczeniu emerytalno – rentowemu rolników do chwili ustania tego prawa, co tym samym wyklucza możliwość zaliczenia tego okresu do wymaganego ustawą okresu dla nabycia uprawnień do emerytury. Ustawodawca nie czyni zatem rozróżnienia co do charakteru pobieranego świadczenia rentowego. Nie można więc zgodzić się ze stanowiskiem prezentowanym w apelacji sprowadzającym się do stwierdzenia, iż fakt pobierania okresowej renty inwalidzkiej nie może sam przez się wykluczać z obowiązkowego ubezpieczenia społecznego, a tym samym pozbawiać możliwości uwzględnienia okresu pracy wykonywanej w gospodarstwie rolnym do ogólnego stażu pracy. Do takiej konkluzji nie ma bowiem żadnych podstaw, jeżeli wziąć pod uwagę przedstawioną wyżej argumentację dotyczącą definicji prawa do renty, o której stanowi art. 16 ust. 3 w związku z art. 6 pkt 10 c wskazanej już ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników. Przepis ust. 2 pkt 3 art. 16 ustawy dotyczący możliwości objęcia ubezpieczeniem emerytalno rentowym (na wniosek – ubezpieczenie dobrowolne) osoby pobierającej rentę rolniczą z tytułu niezdolności do pracy jako rentę okresową jest wyjątkiem od tej zasady i nie może być interpretowany rozszerzająco na osoby pobierające inne świadczenia o charakterze rentowym (por. wyrok Sądu Najwyższego z 21 maja 2009r. II UK 371/08). Podobny zapis wprowadzony od 1 stycznia 1989r. (art. 1 pkt 2 ustawy z 24 lutego 1989r. zmieniającej ustawę o ubezpieczeniu społecznym rolników indywidualnych i ich rodzin) zawierała ustawa z 14 grudnia 1982r. o ubezpieczeniu społecznym rolników indywidualnych i ich rodzin w art. 3 ust. 2 pkt 1 i 2. Powoływane natomiast przez pełnomocnika wnioskodawcy stanowisko zaprezentowane w wyroku Sądu Najwyższego z 19 września 1986r. II UR 14/86 nie przekłada się w żadnej mierze na okoliczności rozpoznawanej sprawy, gdyż dotyczy ust.3 art. 25 ustawy z 14 grudnia 1982r. w brzmieniu obowiązującym do 1 stycznia 1989r. regulującego kwestię uprawnień do renty rodzinnej, stanowiącego, iż ograniczeń o których mowa w poprzedzających go ust.1 i 2, nie stosuje się do renty rodzinnej po osobach uprawnionych do emerytur i rent inwalidzkich. Wskazywane zatem orzeczenie definiowało jedynie osobę określoną tym przepisem w zakresie nim objętym, nie obejmowało natomiast kwestii podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników. Zauważyć należy, że ustawa z 14 grudnia 1982r. nie definiowała pojęcia osoby uprawnionej do emerytury i renty inwalidzkiej w sposób, jak uczyniono to w aktualnie obowiązujących przepisach, a w szczególności nie wskazywała, czy z obowiązku podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników wyłączone są również osoby uprawnione do świadczeń z innego tytułu ubezpieczenia. Mając jednak na uwadze fakt rezygnacji ustawodawcy z tzw. „podwójnego” ubezpieczenia między innymi dla osób zatrudnionych w wymiarze co najmniej połowy etatu, jak również objętych innymi przepisami o ubezpieczeniu społecznym lub zaopatrzeniu emerytalnym, uzasadnionym było przyjęcie, iż celem zmiany przepisów od 1 stycznia 1989r. było również wyłączenie z ubezpieczenia społecznego rolników, osób uprawnionych do świadczeń z innego tytułu ubezpieczenia, co znalazło potwierdzenie w ustawie z 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników, która weszła w życie 1 stycznia 1991r. Należy przy tym zauważyć, iż uwagi dotyczące braku jednoznacznego uregulowania przedmiotowej kwestii nie zmieniają faktu nieopłacenia przez wnioskodawcę składek na ubezpieczenie społeczne rolników za okres od przyznania prawa do renty z ubezpieczenia pracowniczego tj. od 14 lipca 1990r. do wejścia w życie od 1 stycznia 1991 r. ustawy z 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników, co w konsekwencji, w świetle treści art. 10 ust. 1 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS było przeszkodą do uzupełnienia stażu emerytalnego o wskazany okres. Przy czym pozytywne przesądzenie dla wnioskodawcy tej kwestii i tak nie miałyby wpływu na ostateczny wynik sprawy. Ostatecznie zatem przyjmując, iż S. R. w okresie uprawnienia do przedmiotowego świadczenia nie podlegał ubezpieczeniu społecznemu rolników, należało stwierdzić brak podstaw do uwzględnienia tego okresu do wymaganego ustawą stażu ubezpieczenia uprawniającego do uzyskania emerytury.

Jak już wyżej wskazano, przedmiotem postępowania jest kwestia uprawnienia do emerytury na podstawie art. 184 ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z FUS (zwanej dalej ustawą emerytalno – rentową). W celu uzupełnienia stażu ubezpieczeniowego wnioskodawcy zastosowanie ma zatem przepis art. 10 wskazanej ustawy. I tak ust.1 pkt 1 powołanego uregulowania stanowi o możliwości uwzględnienia, jako okresu uzupełniającego ogólny staż ubezpieczeniowy, o okresy ubezpieczenia społecznego rolników za które opłacono przewidziane w odrębnych przepisach składki (obowiązujących w okresie, w którym przypada to ubezpieczenie). Przepis ten dopuszcza

wyjątkowo i w ograniczonym zakresie niezbędnym do uzupełnienia okresu składkowego i nieskładkowego możliwość potraktowania okresu opłacania składek na ubezpieczenie społeczne rolników, jako okresu składkowego. Jak wynika z powyższego, art. 3 ustawy z 14 grudnia 1982r. o ubezpieczeniu społecznym rolników indywidualnych i ich rodzin do 1 stycznia 1989r. nie przewidywał zwolnienia z opłacania składek na Fundusz (...), które są pochodną podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników, osób będących właścicielami lub posiadaczami nieruchomości rolnych i równocześnie zatrudnionych między innymi na podstawie umowy o pracę. Stąd też skarżący podlegał ubezpieczeniu społecznemu rolników od 1 stycznia 1981r. do 31 grudnia 1988r. i opłacał składki z tego tytułu od 1 stycznia 1986r. do 31 grudnia 1988r., zaś w pozostałym okresie podlegania temu ubezpieczeniu był zwolniony z opłacania składek (zaświadczenie KRUS z 7 marca 2013r. akta rentowe). W świetle obowiązujących przepisów, powyższe okoliczności nie mogą jednak stanowić podstawy do uwzględnienia spornego okresu jako uzupełniającego wymiar ogólnego stażu ubezpieczeniowego. Zbiegające się w czasie okresy podlegania różnym ubezpieczeniom społecznym nie są bowiem sumowane przy obliczaniu okresów wymaganych do przyznania prawa do świadczeń przewidzianych w ustawie emerytalno – rentowej (por. wyrok Sądu Najwyższego z 19 grudnia 2001r. II UKN 698/00). Przepis art. 11 tej ustawy wyraźnie reguluje powyższą kwestię stanowiąc, iż w razie zbiegu w czasie takich okresów ubezpieczenia przy ustalaniu prawa do świadczeń uwzględnia się okres korzystniejszy. Sporny okres został zaś uwzględniony jako składkowy z tytułu pracowniczego ubezpieczenia społecznego, którym wnioskodawca legitymował się w okresie zatrudnienia w Hucie (...) w J.. Natomiast fakt tzw. „podwójnego” ubezpieczenia któremu, podlegał S. R. w wyżej wskazanym okresie, ustawodawca zrekompensował możliwością zwiększenia przyznanej emerytury z tytułu opłacania składek na Fundusz (...), w trybie art. 56 ust.4 ustawy emerytalno – rentowej. Tym samym okoliczność wskazywana w apelacji (fakt opłacania składek) nie ma wpływu na ustalenie prawa.

W świetle powyższego chybiony jest zatem również zarzut nieuwzględnienia okresu opłacania przez wnioskodawcę składek na ubezpieczenie społeczne rolników do stażu ubezpieczeniowego niezbędnego do przyznania emerytury.

Konsekwencją zaś tak zajętego stanowiska było podzielenie przez tut. Sąd w postępowaniu odwoławczym oceny prawnej sprawy Sądu Okręgowego o nie spełnieniu przez S. R. koniecznej przesłanki nabycia prawa do emerytury przewidzianej w art. 184 ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, jaką jest wykazanie 25 letniego stażu ubezpieczeniowego.

Z tych względów – z braku dostatecznych podstaw faktycznych i prawnych- orzeczono jak w sentencji na podstawie art.385 kpc.

(...)

(...)

(...)